

DOI: 10.26565/2310-9513-2024-19-07
УДК 338.486:330.567.2:[330.341.1:004.75](477)

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ШЕРИНГОВИХ МЕХАНІЗМІВ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Гапоненко Ганна Ігорівна

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022
e-mail: a.i.gaponenko@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-4795>

Євтушенко Олена Віталіївна

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022
e-mail: evetushenko@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9729-1435>

Шамара Ірина Миколаївна

канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022
email: shamara@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2431-9185>

Анненкова Валерія Євгенівна

студентка
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022
e-mail: valeriia.annenkova@gmail.com

Шерингова економіка постійно розширює свої межі, пропонуючи не лише традиційні варіанти розміщення, але й нові форми, такі як житло на колесах, будинки на деревах та інші унікальні об'єкти. Це відкриває перед мандрівниками ще більше можливостей для експериментування і створення відпустки, що запам'ятовується. Шерингова економіка також веде до розширення екосистеми сервісів, які пропонують мандрівникам. На додаток до оренди житла, платформи починають пропонувати різні додаткові послуги, такі як оренда автомобілів, організація екскурсій, замовлення їжі та багато іншого. Це створює більш зручний та інтегрований досвід для мандрівників, дозволяючи їм керувати всіма аспектами своєї відпустки з одного джерела. Метою дослідження є аналіз впливу економіки спільного використання на галузь туризму, а також дослідження впливу шерингової моделі на бізнес-середовище в сфері туризму. Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено такі завдання: досліджено роль технологій та цифрових платформ у розвитку шерингу в туризмі; розглянуто основні механізми шерингової економіки в туризмі; проаналізовано переваги та недоліки використання шерингових механізмів в туризмі; виокремлено перспективи застосування шерингових механізмів в індустрії туризму України. В ході дослідження використовувалися загальнонаукові підходи, такі як логічний аналіз та порівняння, а також методи узагальнення та обробки інформації з використанням економічних та статистичних методів аналізу. Результати дослідження. Один із важливих шляхів розвитку шерингової економіки – інтеграція новітніх технологій, таких як штучний інтелект та технологія блокчейн. Технологія блокчейну може збільшити рівень безпеки та довіри між орендодавцями та орендарями, забезпечуючи прозорість та надійність у угодах. Висновки. Технологія блокчейн може сприяти активізації шерингової економіки, зробивши її більш доступною та ефективною. Наприклад, за допомогою цієї технології можна автоматизувати транзакції, що дозволить зменшити витрати та час на їх проведення. В кінцевому результаті, така модель економіки може сприяти розв'язанню проблеми соціальної нерівності, яка є дуже актуальною сьогодні.

Ключові слова: шерингова економіка, шеринг в туризмі, економіка спільного споживання, сталий туризм, блокчейн, криптовалюти.

Як цитувати: Гапоненко Г.І., Євтушенко О.В., Шамара І.М., Анненкова В.Є. Перспективи застосування шерингових механізмів в індустрії туризму України. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносин. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2024. № 19. С. 69–78. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2024-19-07>

In cites: Haponenko H., Yevtushenko O., Shamara I., & Annenkova V. (2024). Prospects for the use of sharing mechanisms in the tourism industry of Ukraine. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, (19), 69–78. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2024-19-07> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Шерингова економіка, також відома як «економіка спільного використання» або «гіперекономіка», визначається як модель господарювання, в якій основний акцент робиться на спільному використанні або обміні доступом до ресурсів, таких як транспорт, житло, навички та інші, замість їх власності. Ця концепція зазвичай використовує платформи і технології для об'єднання людей, які потребують певних послуг або ресурсів, з тими, хто може надати їх на певних умовах.

Наведемо приклади найуспішніших онлайн-сервісів, що ґрунтуються на принципах шерингової економіки (див. табл. 1).

Основні риси шерингової економіки включають [10; 11]:

1. Спільне використання ресурсів: Це може бути обмін або використання ресурсів, таких як транспортні засоби (автомобілі, велосипеди), житло, робочі приміщення або інші матеріальні блага.

2. Платформи і технології: Зазвичай, для організації обміну використовуються мобільні додатки чи веб-платформи. Це може бути, наприклад, додаток для виклику таксі, обміну житлом або платформа для надання послуг.

3. Ефективне використання ресурсів: Шерингова економіка спрямована на зменшення витрат і максимізацію використання наявних ресурсів. Замість того, щоб мати щось у власності і використовувати рідко, люди можуть поділитися цими ресурсами з іншими.

4. Спільнота та взаємодія: Шерингова економіка сприяє взаємодії між людьми, що зближує їх в

спільноті. Це може бути особливо видно в сферах, де люди регулярно взаємодіють, таких як рейтинги і відгуки користувачів.

Основні переваги цієї моделі включають більш ефективне використання ресурсів, зменшення витрат і створення більш збалансованих спільнот. Однак існують також і виклики, такі як питання щодо безпеки, регулювання та етичність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичну базу шерингової економіки розробили такі вчені, як Рейчел Ботсман (Rachel Botsman) та Ру Роджерс (Roo Rogers), представивши її у роботі «What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption» у 2010 році [4]. Останнім часом найбільший внесок у дослідження шерингової економіки зробила міжнародна консалтингово-аудиторська компанія Pricewaterhouse Coopers. Вони надали аналіз шерингової економіки у числах, її привабливість для споживачів, доступність шерингових платформ та переваги, які вона пропонує.

Дослідження щодо організації шерингової економіки були також здійснені такими вченими, як Р. Белк, Дж. Скор, С. Надлер, П. Парігі та інші [5; 9; 11]. В. Демейр звертала увагу на конкуренцію між учасниками шерингової економіки та представниками традиційного ринку [6]. Ю. Хамарі вивчав мотиви участі у спільному споживанні [8]. Р. Воган та Дж. Хоксворд аналізували різноманітні форми шерингової економіки [9]. Проте, сектор туризму у контексті шерингової економіки залишається практично невивченим.

Таблиця 1

Найбільш успішні онлайн-сервіси у шеринговій економіці

Table 1

The most successful online services in the sharing economy

Найменування	Сфера діяльності	Кількість користувачів	Країна походження
Fon https://corp.fon.com/en	Утиліти – шеринг wi-fi	21 млн точок доступу	Іспанія
Instructables http://www.instructables.com/about/	Навчання	Більше 100 тис. осіб	США
Ebay https://www.ebay.com/?rmvSB=true	Товари	171 млн. осіб	США
Eatwith https://www.eatwith.com/pages/about-us?c=EUR	Кулінарія – фуд-шеринг	Понад 170 тис. осіб у 150 країнах	Франція
Shareyourmeal https://www.shareyourmeal.net/	Їжа – фуд-шеринг	55 тис. осіб	Нідерланди
Piggybee https://www.piggybee.com/	Логістика – доставка посилок з мандрівниками	16,5 тис. осіб	Франція / Бельгія
Crowdspring https://www.crowdspring.com/	ІТ-послуги	200 тис. осіб в 195 країнах	США

Метою дослідження є аналіз впливу економіки спільного використання на галузь туризму, а також дослідження впливу шерингової моделі на бізнес-середовище в сфері туризму.

Досягнення поставленої мети забезпечується виконанням наступних взаємопов'язаних **завдань**:

- дослідити роль технологій та цифрових платформ у розвитку шерингу в туризмі;
- розглянути основні механізми шерингової економіки в туризмі;
- проаналізувати переваги та недоліки використання шерингових механізмів в туризмі;
- виокремити перспективи застосування шерингових механізмів в індустрії туризму України.

Методи дослідження. В ході дослідження використовувалися загальні наукові підходи, такі як логічний аналіз та порівняння, а також методи узагальнення та обробки інформації з використанням економічних та статистичних методів аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Надання послуг за моделлю «спільного споживання» в секторі туризму, охопило на даний час багато видів послуг, такі як оренда туристами індивідуального житла для тимчасового проживання, прокат

транспортних засобів (автомобілів, яхт, велосипедів), таксомоторні перевезення на особистому автомобілі, екскурсійне обслуговування, харчування (див. табл. 2).

Поява Інтернету, смартфонів та додатків Apps, що використовують технологію децентралізованих мереж, змінила спосіб надання цих послуг, прискорила, полегшила інформаційний обмін та взаєморозрахунки. Так, основні відмінності каршерингу (хвилинної оренди автомобілів) від класичного прокату – автоматизація процесу бронювання-оренди, єдиний тариф, що включає витрати на бензин, орендну плату та страховку.

Масовий характер користування Інтернетом робить цифровий спосіб просування та продаж найбільш ефективним, якщо необхідний доступ до віддалених учасників ринку. Зважаючи на безперечну корисність та ефективність, нова бізнес-модель швидко замінила колишні способи отримання додаткових доходів приватними особами в період туристичного сезону.

Цифровізація в Україні під час війни стала важливим інструментом для підтримки дер-

Таблиця 2

Застосування нових бізнес-моделей в туризмі

Table 2

Application of new business models in tourism

Послуги	Комерційна діяльність	Некомерційна діяльність
Бізнес/модель	Підприємства (Інтернет-сайти – агрегатори спільнот)	
Розміщення: - оренда житла - каучсерфінг (обмін гостинністю)	Airbnb, HomeAway, Guesthop	CouchSurfing ¹ , Servas Open Doors, Hospitality club
Транспортні послуги: - служба таксі - каршерінг ² - райдшерінг ³ - карпулінг ⁴ - велошеринг (оренда велосипедів)	BlaBlaCar, Velib' (Париж)	Monocar.com.ua (сервіс поїздок з попутчиками)
Харчування: - ко-ланчінг ⁵	EatWith – агрегатор запрошень туристів на обід Націнка сайту складає 13%	Colunching, Cookening
Екскурсії з місцевим гідом	GetYourGuide	Travbuddy.com
Планування поїздок, формування груп		Team2.Travel
Путівники, відгуки про подорожі, поради туристам	TripAdvisor	
Віртуальні карти, подорожі та екскурсії; фотосервіс, фотохостинг	Snapchat, Panoramio	Flickr, Twitpic, Facebook, Instagram, Google Earth

1 CouchSurfing – міжнародне співтовариство мандрівників та концепція обміну гостинністю, безоплатної допомоги у проживанні, харчуванні, знайомства з дестинацією/

2 Каршеринг (від англ. car – «автомобіль» і share – «ділитися») – послуга короткострокової оренди автомобіля, що здійснюється через мобільний додаток (з похвилинною оплатою та можливістю повернути автомобіль, залишивши його в будь-якій точці всередині певної зони).

3 Райдшерінг (від англ. ride – «поїздка» і share – «ділитися») – це спільні міжміські поїздки, на автомобілі, автобусі, мікроавтобусі, де всі учасники ділять витрати між собою.

4 Карпулінг (від англ. car – машина + pool -- об'єднання) – це спільне використання приватного автомобіля за допомогою онлайн-сервісів пошуку попутників

5 Ко-ланчінг (від англ. co-lunching) – за допомогою інтернет-сайтів пошук компанії для обіду (вечері), як у ресторані, так і в приватному будинку. При цьому витрати на харчування поділяються порівну між учасниками.

жавного управління, економіки та суспільства. Впровадження цифрових технологій допомогло країні адаптуватися до нових умов, забезпечити безперервність послуг та підтримати населення в складний час. Цей досвід може стати основою для подальшого розвитку цифрової інфраструктури в Україні після закінчення війни.

Незважаючи на складні умови, цифрові технології допомогли також зберегти інтерес до українських туристичних продуктів і забезпечити певний рівень діяльності. Але потрібно зазначити, що протягом наступного десятиліття Україна потребує близько 9 млрд доларів для відновлення культурних об'єктів та розвитку туристичної галузі. Цю інформацію надає агентство Associated Press, посилаючись на джерела в ЮНЕСКО [13].

Представники Міністерства культури та інформаційної політики України зазначають, що станом на 29 вересня 2023 року, 1702 об'єкти культурної інфраструктури зазнали руйнувань чи пошкоджень. Клубні заклади становлять найбільшу частину цих об'єктів, а саме 49% від загальної кількості постраждалих закладів культурної інфраструктури. Кількість постраждалих закладів за видами виглядає наступним чином: клубні заклади – 841; бібліотеки – 601; заклади місцевої освіти – 131; музеї та галереї – 99; театри та філармонії – 30 [3].

Втрати культурно-туристичних об'єктів призводять до часткових втрат культурної та туристичної цінності окремих регіонів України, через що вони в перспективі можуть втратити значну частину економіко-фінансової підтримки. Міграція представників фахових спільнот також є дуже важливим

чинником непрямих втрат, оскільки культура формується саме завдяки людям, які нею займаються. Міграція великої кількості труп, хорів та ансамблів навіть в межах України може сприяти розбалансуванню фінансової ситуації в межах країни в сторону більш «безпечних» регіонів. Через активні бойові дії, загрози ракетних ударів та заміновані туристичні зони 13 з 24 областей залишилися без туризму повністю або частково (рис.1).

Разом з цим, стали активно використовуватися цифрові інструменти для популяризації внутрішнього туризму – просування менш відомих регіонів та туристичних об'єктів через інтернет-кампанії та віртуальні тури. А такі популярні платформи для онлайн-бронювання, як Booking.com, Airbnb, адаптували свої послуги під поточні умови, пропонуючи знижки та спеціальні умови для туристів.

Шерингова економіка активно впроваджується в туристичному секторі України, адаптуючи галузь до сучасних викликів та потреб. Платформа Airbnb дозволяє туристам знаходити короткострокове житло в приватних квартирах та будинках. Це дає можливість не лише зекономити кошти порівняно з традиційними готелями, але й отримати більш автентичний досвід проживання в різних куточках України. Booking.com, окрім традиційних готелів, пропонує оренду апартаментів та приватних будинків.

Платформа BlaBlaCar, яка спеціалізується на спільних поїздках, дозволяє мандрівникам ділити витрати на паливо та отримувати доступніші транспортні послуги. Це сприяє зменшенню транспортних витрат та екологічному використанню автомобілів. Сервіси каршерингу, такі як Getmancar в Києві та MobileCar в

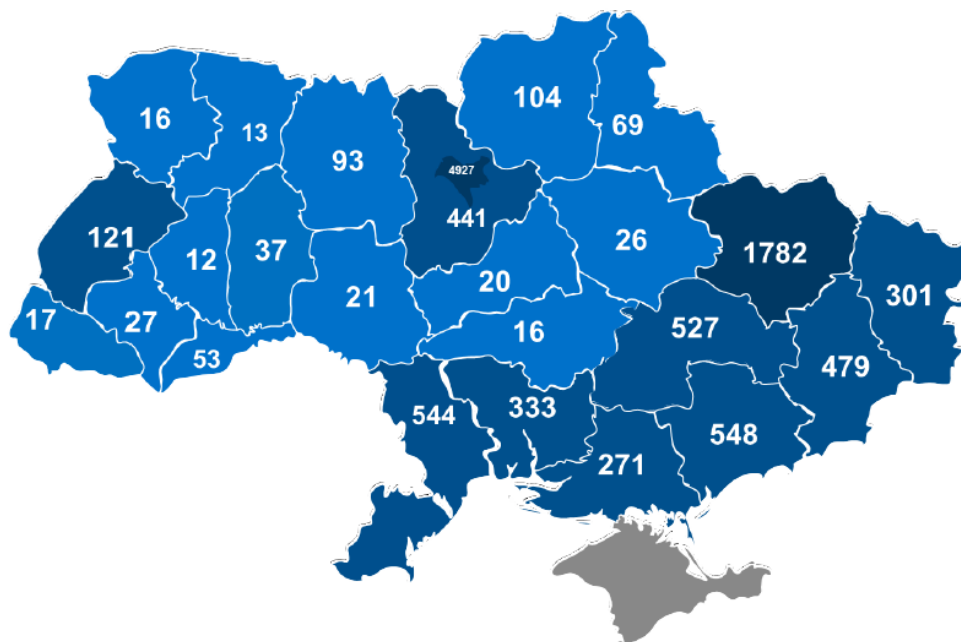

Рис.1. Непрямі втрати сфер культури, туризму та спорту станом на червень 2023 року за регіонами, млн дол. [2]
Fig. 1. Indirect losses in the spheres of culture, tourism and sports as of June 2023 by region, million dollars. [2]

Одесі, дозволяють орендувати автомобілі на короткий термін, що зручно для туристів, які бажають досліджувати міста та регіони України самостійно.

Платформи на зразок Local Guides або Airbnb Experiences дозволяють туристам бронювати унікальні екскурсії та заходи, організовані місцевими жителями. Це сприяє більш автентичному та персоналізованому туристичному досвіду.

В умовах зростання популярності віддаленої роботи коворкінг-центри стали важливою частиною шерингової економіки. Туристи, які поєднують подорожі з роботою, можуть користуватися спільними робочими просторами в різних містах України.

Нова бізнес-модель спільного споживання має низку конкурентних переваг у порівнянні з традиційним бізнесом у сфері туризму (рис. 2). Компанії та індивідуальні виробники послуг, що працюють через мобільні додатки та Інтернет, зареєстровані як виробники інформаційних послуг, і, відповідно, до них не застосовуються законодавчі акти щодо туризму, готельного бізнесу, таксомоторних перевезень. У них суттєво нижче регулятивне навантаження. Вони використовують основний капітал, накопичений іншими, відповідно можуть нарощувати одиниці пропозиції з мінімальними граничними витратами. На додаток до унікальної легкості адаптації пропозиції, яка виробляється практично синхронно з коливаннями попиту, продавці менш пов'язані ціновими стратегіями традиційного бізнесу.

Конкурентна сила цих компаній полягає не тільки в економічних перевагах, а й відповідно до нових соціальних потреб – ресурсозбереження, раціонального та економного споживання. «Спільне споживання», що включає оренду замість купівлі – обмін, дарування речей, максимізує використання існуючих економічних благ. Бізнес-моделі спільного споживання уникають класичного принципу капіталістичного суспільства – «ти є те, чим ти володієш», замінюючи його на новий принцип: «ти є те, чим ти можеш поділитися».

Більшість авторів, які вивчають економіку спільного використання, приділяють велику увагу ефективності та перевагам економіки спільного використання. Однак, деякі дослідники зазначають, що розвиток бізнес-моделей в шеринговій економіці мають певний негативний вплив на туристичний сектор (рис. 3).

Проблема з моделлю шерингу в основному полягає у тому, що здебільшого цінність, вироблена групою, розподіляється не в рівних частках серед усіх, хто зробив внесок у її виробництво; прибуток захоплюють великі посередники, які керують платформами. Технологія блокчейн може підвищити безпеку та довіру між орендодавцями та орендарями, забезпечуючи прозорість та надійність в угодах. Блокчейн сприяє обміну цінностями надійним та децентралізованим чином, без потреби посередни-

ка. Але найреволюційнішим аспектом цієї технології є те, що вона може запускати програмне забезпечення безпечним та децентралізованим чином.

Використання криптовалют під час подорожей пропонує неперевершену доступність та зручність. З криптовалютами транзакції можуть відбуватися миттєво, що усуває необхідність у посередниках та знижує ризик крадіжки чи втрати. Крім того, їх глобальна доступність дозволяє мандрівникам здійснювати платежі або отримувати доступ до коштів з будь-якої точки світу, не зазнаючи валютних обмежень або надмірних зборів.

Криптовалюти також забезпечують підвищену безпеку та конфіденційність. Зашифрований характер блокчейн гарантує, що особиста інформація залишиться конфіденційною захищаючи від крадіжки та шахрайства. Крім того, децентралізована структура криптовалюти виключає залежність від централізованих банків, знижуючи ризик заморожування рахунку чи фінансової цензури.

Наприклад, іспанська туристична агенція Destinia.com освоїла світ криптовалют, прийнявши Bitcoin (BTC) і Bitcoin Cash (BCH) як способи оплати. Любителі подорожей тепер можуть бути зручністю бронювання авіаквитків і проживання з використанням цих цифрових валют. Щоб дізнатися вартість перельоту та проживання у криптовалюті, відвідувачі можуть просто перейти у правий верхній кут домашньої сторінки агентства та обміняти місцеву валюту на BTC або BCH [7].

Цей далекоглядний підхід відкриває нові можливості для мандрівників, які надають перевагу транзакціям з криптовалютами. Інтегруючи BTC і BCH як варіанти оплати, туристичне агентство забезпечує безпроблемні та безпечні транзакції, усуваючи необхідність у традиційних банківських системах та проблемах з обміном валюти.

Криптовалюти мають різні варіанти використання в індустрії туризму, надаючи мандрівникам підвищену зручність, безпеку та гнучкість. Деякі ключові варіанти використання включають:

1. Бронювання житла та рейсів. Туристичні агенції та платформи, що приймають криптовалюту, дозволяють мандрівникам бронювати житло та авіаквитки з використанням цифрових валют. Це розширює можливості оплати та забезпечує зручність для мандрівників.

2. Оплата місцевого транспорту та послуг. Криптовалюти можна використовувати для оплати місцевих транспортних послуг, таких як таксі та оренда автомобілів, що усуває необхідність у готівці або кредитних картках. Крім того, мандрівники можуть зручно використовувати криптовалюту для оплати турів, заходів та інших послуг у пунктах призначення.

3. Транскордонні платежі: криптовалюти полегшують швидкі та недорогі транскордонні транзак-

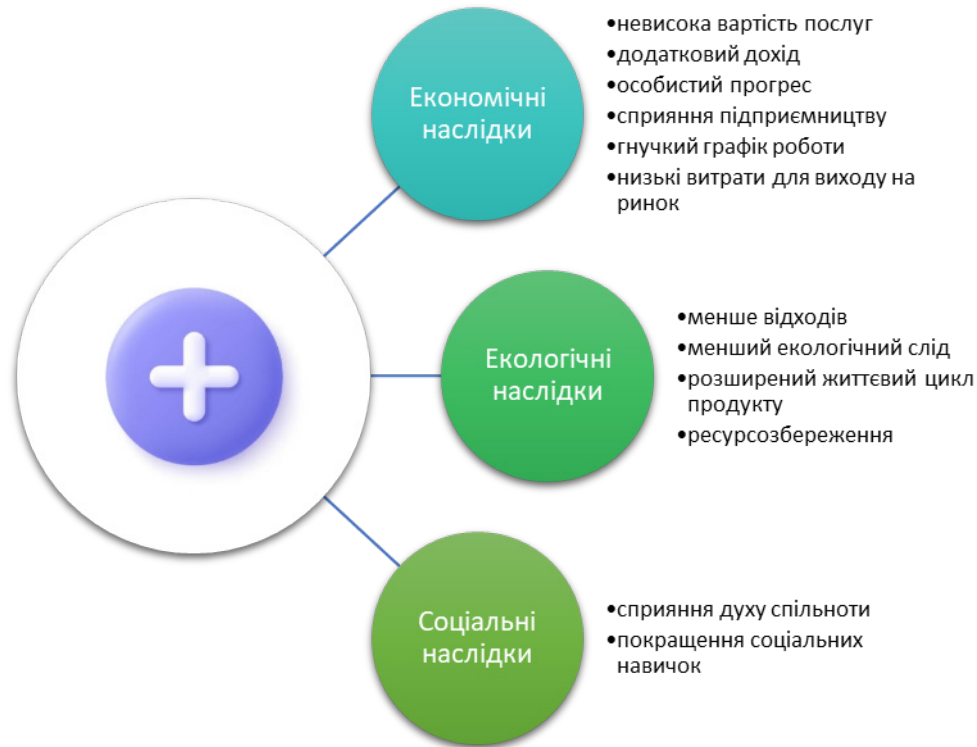

Рис.2. Позитивні ефекти від застосування моделей економіки спільного використання в туристичному секторі

Складено авторами за джерелами: [5; 6; 8; 10; 11]

Fig. 2. Positive effects of the application of sharing economy models in the tourism sector

Compiled by the authors based on the sources: [5; 6; 8; 10; 11]

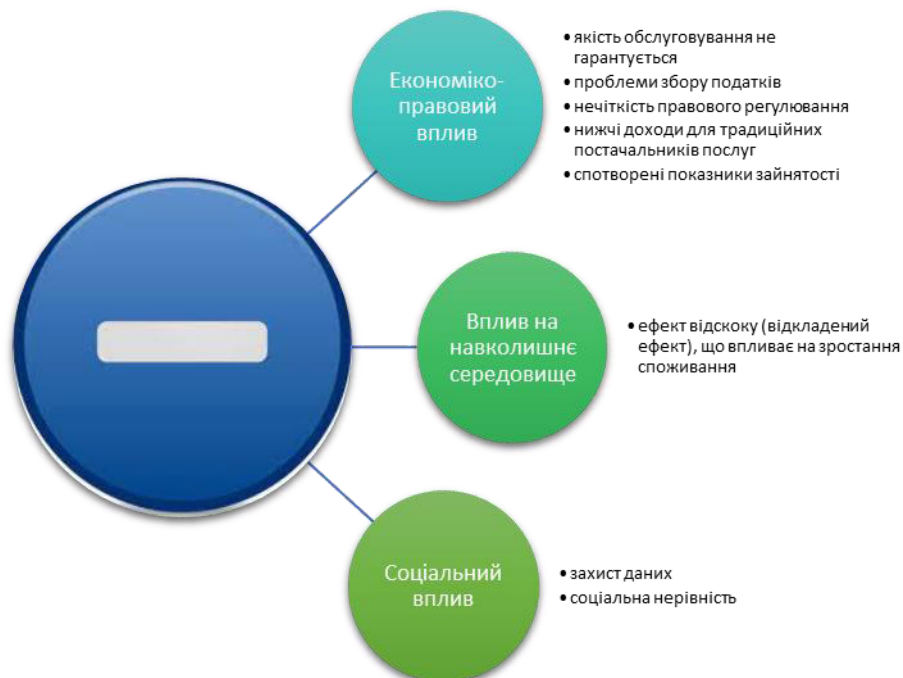

Рис.3. Негативні наслідки моделей економіки спільного використання в туристичному секторі

Складено авторами за джерелами: [5; 6; 8; 10; 11]

Fig. 3. Negative consequences of sharing economy models in the tourism sector

Compiled by the authors based on the sources: [5; 6; 8; 10; 11]

ції, що робить їх ідеальними для міжнародних мандрівників. Обходячи традиційні банківські системи, криптовалюти дозволяють здійснювати миттєві однорангові транзакції без обміну валюти.

4. Покупки та ресторани. Мандрівники можуть використовувати криптовалюти для покупок у магазинах, бутіках та ресторанах, які приймають цифрові валюти. Це забезпечує зручну альтернативу традиційним способам оплати та підвищує фінансову гнучкість під час подорожей.

5. Програми лояльності та винагороди. Криптовалюти можуть бути інтегровані у програми лояльності для подорожей, дозволяючи мандрівникам заробляти та використовувати винагороди за допомогою цифрових токенів. Це забезпечує більшу гнучкість та функціональну сумісність програм лояльності та підвищує якість подорожей.

На думку ряду аналітиків та експертів, впровадження блокчейну в економіку може створити справжню революцію, яка змінить нашу економіку та дозволить скоротити розрив між бідними та багатими, розподіляючи прибуток та блага цивілізації за межами певних компаній та приватних осіб.

Висновки. На нашу думку, створення бізнес-моделі шерингу на основі блокчейну може бути цікавим та перспективним напрямом. Ось можливий варіант такої моделі. Блокчейн Шеринг – це платформа, яка спрощує та регулює процес обміну та шерингу ресурсів, послуг або товарів між користувачами, використовуючи технологію блокчейн. Платформа дозволяє власникам активів здійснювати зміни власності, дозволяючи іншим користувачам здійснювати користування цими активами за визначеними правилами та умовами.

Ключові функції та переваги:

1. Децентралізованість: Платформа працює на основі технології блокчейн, що гарантує безпеку та конфіденційність операцій, а також усуває посередників.

2. Ефективність: Використання смарт-контрактів дозволяє автоматизувати процеси обміну та шерингу, зменшуючи час та витрати.

3. Гнучкість: Користувачі можуть обмінювати різноманітні активи – від автомобілів та нерухомості до послуг та інтелектуальної власності.

4. Прозорість: Усі операції зберігаються у розподіленій базі даних блокчейн, що забезпечує високий рівень прозорості та відстежуваності.

Монетизація:

1. Комісійні від операцій: Заробіток через стягнення комісійних за кожну операцію обміну або користування активами.

2. Платні підписки: Платформа може пропонувати різні тарифні плани для користувачів, які надають різні функції та можливості.

3. Реклама та партнерство: Залучення платників за рекламу та співпрацю з іншими бізнесами.

Стратегія розвитку:

1. Поступове розширення: Почати з невеликого місцевого ринку та поступово розширювати географію та асортимент послуг.

2. Розвиток спільноти: Залучення та підтримка активної спільноти користувачів за допомогою різноманітних заходів.

3. Постійне вдосконалення: Слухати потреби користувачів та надавати їм нові функції та сервіси, щоб покращити їх досвід.

Ця бізнес-модель може стати успішною, якщо буде правильно впроваджена та адаптована до потреб ринку. Важливою є також підтримка правового середовища для розвитку такого типу платформ.

Бізнес-модель шерингу в туризмі з використанням технології блокчейн може мати наступний контур (рис.4):

1. Платформа резервування: Створення веб-платформи або мобільного додатка, який дозволить користувачам знаходити, бронювати та оплачувати послуги туризму, такі як готелі, апартаменти, автомобілі, туристичні екскурсії тощо.

2. Блокчейн для безпеки і достовірності даних: Застосування технології блокчейн для забезпечення безпеки та достовірності даних, таких як особисті дані, фінансові транзакції, відгуки користувачів тощо. Блокчейн дозволить забезпечити конфіденційність, недоторканність і недоступність даних для будь-яких зловживань.

3. Управління транзакціями: Використання смарт-контрактів на блокчейні для автоматизації процесу бронювання та оплати послуг. Смарт-контракти можуть автоматично виконувати умови угоди між користувачами і постачальниками послуг, спрощуючи процес оплати та зменшуючи ризик недобросовісних дій.

4. Система відгуків і рейтингування: Використання блокчейну для створення системи відгуків та рейтингування, яка буде надійною та незмінною. Користувачі зможуть залишати відгуки про свої досвіди подорожей, які будуть зберігатися у блокчейні та недоступні для маніпуляцій.

5. Токенізація інвестицій: Введення власної криптовалюти або токенів для використання на платформі. Користувачі можуть інвестувати в туристичні проекти через придбання токенів, що представляють долю в цих проектах. Це може стимулювати розвиток нових туристичних напрямків і послуг.

6. Аналітика та прогнозування: Використання технології блокчейн для збору та аналізу даних про використання послуг та попит на них. Це дозволить платформі прогнозувати тенденції в туризмі та вчасно адаптувати свою пропозицію до потреб ринку.

Це лише загальні напрямки розвитку бізнес-моделі шерингу в туризмі з використанням технології

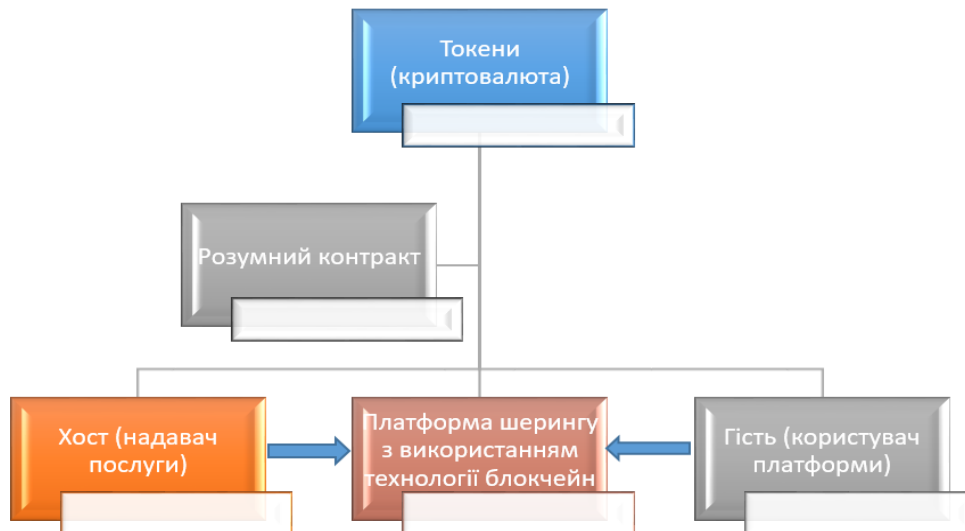

Рис. 4. Бізнес-модель шерингу в туризмі з використанням технології блокчейн
Складено авторами
Fig. 4. Business model of sharing in tourism using blockchain technology
Compiled by the authors

блокчейну. Конкретні деталі можуть варіюватися залежно від специфіки проекту та потреб цільової аудиторії.

Технологія блокчейн може сприяти активізації шерингової економіки в туризмі, зробивши її більш доступною та ефективною. Наприклад, за допомогою цієї технології можна автоматизувати тран-

закції, що дозволить зменшити витрати та час на їх проведення. В кінцевому результаті, така модель економіки може сприяти розв'язанню проблеми соціальної нерівності, яка є дуже актуальною сьогодні. На нашу думку, створення бізнес-моделі шерингу в туризмі на основі блокчейну може бути цікавим та перспективним напрямом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гапоненко Г. І., Євтушенко О. В., Шамара І. М., Василенко В. Ю. Цифровізація як нова парадигма управління розвитком туризму України в післявоєнний період. *Бізнес Інформ*. 2022. № 10. С. 114-125. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-114-125>
2. Звіт про прямі збитки інфраструктури та непрямі втрати економіки від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на червень 2023 року. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/June_Damages_UKR_Report.pdf
3. Через російську агресію в Україні постраждали 1702 об'єкти культурної інфраструктури. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mcip.gov.ua/news/через-російську-агресію-в-україні-постраждали-1702-об'єкти-культурної-інфраструктури/>
4. Botsman R., Rogers R. *What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption*. 2010. New York: HarperBusiness, 293 p.
5. Collina L., Galluzzo L., Gerosa G. et al. Sharing Economy for Tourism and Hospitality: New Ways of Living and New Trends in Interior Design. *The Design Journal*. 2017. Vol. 20. Iss. sup1. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1352848>
6. Demary V. Competition in the sharing economy (IW policy paper). Cologne Institute for Economic Research. 2015. URL: <http://www.econstor.eu/handle/10419/112778>
7. Destinia. Online Travel Agency. URL: <https://destinia.com/en/>
8. Hamari J., Ukkonen A., Sjöklint M. The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. 2015. Vol. 4. № 9(82). P. 4-11. <https://doi.org/10.1002/asi.23552>
9. Hawksworth J., Vaughan R. The sharing economy – sizing the revenue opportunity. 2014. URL: <http://www.pwc.co.uk/issues/megatrends/collisions/sharingeconomy/the-sharingeconomy-sizing-the-revenue-opportunity.html>
10. Sharing-economy. URL: <https://index.co/market/sharing-economy/companies>

11. Schor J. Debating the sharing economy. Great Transition Initiative. *Toward a Transformative Vision and Praxis*. Oct 2014. URL: <https://greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>
12. Uber, Airbnb and consequences of the sharing economy: Research roundup. URL: [https://journalistsresource.org/studies/economics/business/airbnb"lyft"uber"bike"share"sharing"economy"research"roundup](https://journalistsresource.org/studies/economics/business/airbnb)
13. Ukraine needs nearly \$9 billion to rebuild its cultural sites and tourism industry, UN agency says. The Associated Press. URL: <https://apnews.com/article/unesco-ukraine-russia-cultural-damage-tourism-0cc4a00b45229d7d85646180d89efb41>

Стаття надійшла до редакції 15.02.2024

Стаття рекомендована до друку 25.03.2024

Hanna Haponenko, Ph.D (Economics), Associate Professor, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: a.i.gaponenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-4795>

Olena Yevtushenko, Ph.D (Economics), Associate Professor, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: evetushenko@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9729-1435>

Irina Shamara, Ph.D (Economics), Associate Professor, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody Sq., 4, Kharkov, Ukraine, 61022, email: shamara@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2431-9185>

Valeriya Annenkova, student, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: valeriya.annenkova@gmail.com

PROSPECTS FOR THE USE OF SHARING MECHANISMS IN THE TOURISM INDUSTRY OF UKRAINE

The sharing economy is constantly expanding its boundaries, offering not only traditional accommodation options, but also new forms, such as housing on wheels, tree houses and other unique objects. This opens up even more opportunities for travelers to experiment and create a memorable vacation. The sharing economy also leads to the expansion of the ecosystem of services offered to travelers. In addition to housing rentals, platforms are starting to offer various additional services, such as car rentals, organizing tours, ordering food, and much more. This creates a more convenient and integrated experience for travelers, allowing them to manage all aspects of their vacation from a single source. The purpose of the study is to analyze the impact of the sharing economy on the tourism industry, as well as to study the impact of the sharing model on the business environment in the field of tourism. To achieve the goal, the following tasks were set and solved in the work: the role of technologies and digital platforms in the development of sharing in tourism was investigated; the main mechanisms of the sharing economy in tourism are considered; the advantages and disadvantages of using sharing mechanisms in tourism are analyzed; the prospects for the application of sharing mechanisms in the tourism industry of Ukraine are highlighted. In the course of the research, general scientific approaches were used, such as logical analysis and comparison, as well as methods of summarizing and processing information using economic and statistical methods of analysis. Research results. One of the important ways of developing the sharing economy is the integration of the latest technologies, such as artificial intelligence and blockchain technology. Blockchain technology can increase the level of security and trust between landlords and tenants, providing transparency and reliability in transactions. Conclusions. Blockchain technology can contribute to the activation of the sharing economy, making it more accessible and efficient. For example, with the help of this technology, you can automate transactions, which will reduce costs and time for their implementation. Ultimately, this model of the economy can contribute to solving the problem of social inequality, which is very relevant today.

Keywords: *sharing economy, sharing in tourism, sharing economy, sustainable tourism, blockchain, cryptocurrencies.*

REFERENCES

1. Haponenko H. I., Yevtushenko O. V., Shamara I. M., Vasylenko V. Yu. (2022) Tsyfrovizatsiia yak nova paradyhma upravlinnia rozvytkom turyzmu Ukrainy v pisliavoiennyi period [Priority directions for ensuring the sustainable development of tourism in Ukraine in the conditions of the pandemic]. *Business Inform.* 10, 114-125. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-10-114-125> (in Ukrainian)
2. Zvit pro priami zbytky infrastruktury ta nepriami vtraty ekonomiky vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na cherven 2023 roku [Report on direct damage to infrastructure and indirect losses to the economy from destruction as a result of Russia's military aggression against Ukraine as of June 2023]. Available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/09/June_Damages_UKR_Report.pdf (in Ukrainian)

3. Cherez rosiisku ahresiiv v Ukraini postrazhdaly 1702 obiekty kulturnoi infrastruktury. Ministerstvo kultury ta informat-siinoi polityky Ukrainy [As a result of Russian aggression, 1,702 objects of cultural infrastructure were damaged in Ukraine. Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine]. Available at: <https://mcip.gov.ua/news/cherez-rosijsku-agresiyu-v-ukrayini-postrazhdaly-1702-obyekty-kulturnoyi-infrastruktury/> (in Ukrainian)
4. Botsman R., Rogers R. (2010) What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption. New York: HarperBusiness.
5. Collina L., Galluzzo L., Gerosa G. et al. (2017) Sharing Economy for Tourism and Hospitality: New Ways of Living and New Trends in Interior Design. *The Design Journal*. Vol. 20. Iss. sup1. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1352848>
6. Demary V. (2015) Competition in the sharing economy (IW policy paper). Cologne Institute for Economic Research. Available at: <http://www.econstor.eu/handle/10419/112778>
7. Destinia. Online Travel Agency. Available at: <https://destinia.com/en/>
8. Hamari J., Ukkonen A., Sjóklint M. (2015) The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. Vol. 4. № 9(82), 4–11. <https://doi.org/10.1002/asi.23552>
9. Hawksworth J., Vaughan R. (2014). The sharing economy – sizing the revenue opportunity. Available at: <http://www.pwc.co.uk/issues/megatrends/collisions/sharingeconomy/the-sharingeconomy-sizing-the-revenue-opportunity.html>
10. Sharing-economy. Available at: <https://index.co/market/sharing-economy/companies>
11. Schor J. (Oct 2014) Debating the sharing economy. Great Transition Initiative. *Toward a Transformative Vision and Praxis*. Available at: <https://greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>
12. Uber, Airbnb and consequences of the sharing economy: Research roundup. Available at: [https://journalistsresource.org/studies/economics/business/airbnb"lyft"uber"bike"share"sharing"economy"research"roundup](https://journalistsresource.org/studies/economics/business/airbnb)
13. Ukraine needs nearly \$9 billion to rebuild its cultural sites and tourism industry, UN agency says. The Associated Press. Available at: <https://apnews.com/article/unesco-ukraine-russia-cultural-damage-tourism-0cc4a00b45229d7d85646180d-89efb41>

The article was received by the editors 15.02.2024

The article is recommended for printing 25.03.2024